

Leerplan

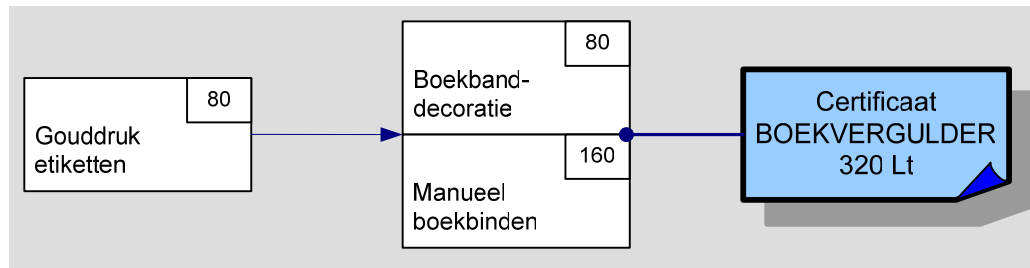
OPLEIDING

Boekvergulder

TSO 3
Modulair

Studiegebied
Boekbinden

Structuurschema

Concordantietabel

Naam	Code	Lestijden	Vak
Gouddruk etiketten	M BB G049	55 Lt TV – 25 Lt PV	Boekbinden Praktijk boekbinden
Boekbanddecoratie	M BB G052	55 Lt TV – 25 Lt PV	Boekbinden Praktijk boekbinden
Manueel boekvergulden	M BB G053	110 Lt TV – 50 Lt PV	Boekbinden Praktijk boekbinden

Meewerkende centra voor volwassenenonderwijs

CVO-STAD GENT Martelaarslaan 13 – 9000 GENT cvo.stadgent@gent.be	Anna-Maria Baelden Margareta Lembregts José Van Loon Martin Van hamme Marleen Schelstraete
OVSG bavo.vansoom@ovsg.be	Bavo Van Soom

Inhoudstafel

1	Inleiding	6
1.1	Inhoud	6
1.2	Modules	6
1.3	Niveau en soort vak	6
2	Beginsituatie	7
3	Algemene doelstellingen van de opleiding	8
3.1	Kennis en vaardigheden	8
3.2	Sleutelvaardigheden	9
4	Pedagogisch-didactische wenken en didactische hulpmiddelen	10
4.1	Pedagogisch-didactische wenken	10
4.2	Didactische hulpmiddelen	10
5	Evaluatie van de cursisten	11
5.1	Evaluatie in het volwassenenonderwijs	11
5.2	Doel van evaluatie	11
5.3	Kwaliteit van de evaluatie	11
6	Module: M BB G049 Gouddruk etiketten – 80 lestijden (55 TV/25 PV)	12
6.1	Algemene doelstelling van de module	12
6.2	Beginsituatie	12
6.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	12
7	Module: M BB G052 Boekbanddecoratie – 80 lestijden (55 TV/25 PV)	15
7.1	Algemene doelstelling van de module	15
7.2	Beginsituatie	15
7.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	15
8	Module: M BB G053 Manueel boekvergulden – 160 lestijden (110 TV/50 PV)	19
8.1	Algemene doelstelling van de module	19
8.2	Beginsituatie	19
8.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	19
9	Bibliografie	22

1 Inleiding

De boekvergulder is een persoon die op een commercieel verantwoorde manier boeken van een titelschild voorziet, boekbanden decoreert en manueel verguldt. Boekvergulders moeten heel zorgvuldig werken en correct omgaan met verschillende materialen en apparatuur.

1.1 Inhoud

In de opleiding Boekvergulder worden basisvaardigheden en –technieken aangeleerd met betrekking tot het afwerken van boeken.

Na de opleiding kan de cursist:

- een etiket ontwerpen, drukken en aanbrengen;
- boekbanden verfraaien;
- boekbanden versieren met de balancier
- via het verwerven van deze vaardigheden zijn maatschappelijk functioneren optimaliseren en zich persoonlijk verder ontwikkelen.

1.2 Modules

De opleiding Boekvergulder bestaat uit 3 modules:

- Gouddruk etiketten 80 Lt.
- Boekbanddecoratie 80 Lt.
- Manueel boekvergulden 160 Lt.

De totale opleiding omvat dus 320 Lt.

1.3 Niveau en soort vak

Aangezien het een technische opleiding betreft, werden alle lestijden in de opleiding als TV/PV (in de verhouding 2Lt/1Lt) gekwalificeerd.

De opleiding Boekvergulder wordt ingedeeld bij het onderwijs van de derde graad van het Technisch Secundair Onderwijs.

2 Beginsituatie

De cursisten dienen te voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden voor het volwassenenonderwijs.

3 Algemene doelstellingen van de opleiding

3.1 Kennis en vaardigheden

- De grote en kleine balancier kunnen gebruiken volgens het ontwerp voor verschillende boekbanden.
- Proefdrukken kunnen voorbereiden voor boekbanden van verschillende dikte en grootte.
- De verwerkingstemperatuur kennen en toepassen voor de verschillende foliën. Weten dat er een verschil in werktemperatuur is tussen zachte en harde foliën.
- Blinddruk en gouddruk kunnen uitvoeren zonder het leder te verbranden.
- Een filet en palet veilig kunnen gebruiken, en het verschil herkennen tussen voor- en achterzijde.
- Weten hoe men te werk moet gaan met bladgoud en eveneens kunnen uitvoeren.
- Keuze kunnen maken tussen de verschillende soorten fixeermiddelen en kunnen uitvoeren.
- Het verschil kennen tussen koud en warm vergulden.
- Het verschil kennen tussen Frans oplegwerk en acrylverf en deze kunnen uitvoeren.
- Het verschil kennen en herkennen tussen echt goud op folie en slagmetaal. Weten dat men op echte lederen banden nooit slag metaal gebruikt.
- Weten dat er een verschil is in werktemperatuur tussen het zwart van een kaars en drukkersinkt.
- Het verschil kennen en toepassen tussen gefronst leder, kantleder en millimeter leder.
- Weten dat kantleder zeer dun geschalmd moet worden in uitzondering van de andere methodes langs de lederhuid.
- Het verschil kennen tussen loden letters en bronzen letters.
- Weten dat de lettergrootte moet aangepast worden aan de breedte van de rug van het boek en de lengte van de titel.
- Weten dat er verschillende soorten letters bestaan en deze kunnen herkennen.
- Weten dat elke soort letter bestaat in een bepaalde graad, en dat dit voorkomt in de verschillende corpsen.
- Weten dat de corps uitgedrukt in cicero's en dit gelijk is aan twaalf punten of aan 4,5 mm.
- Weten dat "wit" zetmateriaal is dat geen afdruk geeft.
- Het verschil kennen tussen spatie, een zetlijn en een sierregel.
- Weten met welke hoeveelheid punten elk soort wit overeenkomt.
- Weten hoe men de hoogte en de breedte moet bepalen van een etiket.
- Weten hoe men te werk gaat van het ontwerpen van een etiket met ééntitelregel en tweetitelregels en het kunnen uitvoeren.
- Weten wat het belang is van het nauwkeurig maken van een patroon.
- De schikking van een etiket met auteur en titel kennen en kunnen ontwerpen en afdrukken.
- Weten hoe men een zethaak hanteert. Weten hoe men de letters spatieert.
- Weten hoe men de titel overbrengt van de zethaak naar het verguldtoestel.
- Weten hoe men van het afdrukken een etiket behandelt en het aanbrengt op de rug van een boek.

3.2 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Specificatie	Code
Kwaliteitsbewustzijn	In staat zijn om in te schatten aan welke vereisten een product of dienst moet voldoen en in staat zijn om aan die vereisten tegemoet te komen.	SV17
Planmatig denken	In staat zijn op methodische wijze over een opgave of probleem te redeneren.	SV22
Zin voor esthetiek	Bij het uitvoeren van taken desgevallend ook esthetische overwegingen laten meespelen.	SV36

4 Pedagogisch-didactische wenken en didactische hulpmiddelen

4.1 Pedagogisch-didactische wenken

- De technologie is geïntegreerd in de praktijklessen en bestaan o.a. uit het voortonen van de techniek.
- De lessen worden, afhankelijk van het aanbod en indien mogelijk ondersteund door studiebezoeken, voordrachten, geleide bezoeken aan tentoonstellingen.
- De lessen technologie worden, daar waar mogelijk, ondersteund door didactisch materiaal (bv. Industrieel gedrukte katern, literatuur, video, computer, internet ...).
- Veel aandacht dient er ook besteed te worden aan de werkvoorbereiding en het verantwoord gebruiken van gereedschap en machines zonder het aspect veiligheid uit het oog te verliezen.
- Elementaire kennis wordt bij de cursist gedurende de modules regelmatig getoetst (permanente evaluatie) en indien nodig herhaald (bv. Looprichting) of zelfs aangebracht (bv. afwerking van hoeken).
- De creativiteit van de cursist mag niet uit het oog verloren worden. De cursist wordt hierbij gemotiveerd en geholpen om de ontwerpen te realiseren.
- Uitbreidingsdoelstellingen kunnen behandeld worden als uitbreiding en/of verrijking.

4.2 Didactische hulpmiddelen

- Etiketten machientjes +/- 4 à 5 stuks + etiketten grondstof
- Grote balancier
- Kleine balancier
- Verschillende soorten bronzen en loden letters
- Letters voor de kleine balancier
- Verschillende breedtes van fileten van 2 mm tot 12 cm
- Verschillende soorten paletten en rouletten
- Zethaken volgens de verschillende letter groottes
- Universele zethaken
- Fleurons allerlei motieven
- Verguldpersen
- Vuren om paletten, filets, fleurons op te verwarmen
- Kantel latten in hout
- Clichés en kleeletters van de grote balancier

5 Evaluatie van de cursisten

5.1 Evaluatie in het volwassenenonderwijs

In de laatste decennia heeft zich een nieuwe ontwikkeling voorgedaan in het denken over evaluatie. Evaluatie wordt niet meer als een afzonderlijke activiteit beschouwd die louter gericht is op de beoordeling van de cursist, maar wordt nu vooral als een inherent deel van het onderwijsproces benaderd. Didactische evaluatie geeft informatie aan de cursisten en leraren over het succes van het doorlopend leerproces en biedt zodoende de kans om het rendement van cursisten en leraren te optimaliseren.

5.2 Doel van evaluatie

- In de eerste plaats worden de sterke en de zwakke punten van de cursist opgespoord (diagnose). Indien nodig kan remediëring en bijkomende begeleiding voorzien worden. De cursist wordt door de evaluatie gestimuleerd om over zijn eigen leerproces te reflecteren.
- Een evaluatie verschaft ook duidelijkheid over wat van de cursist verwacht wordt en in welke mate hij al dan niet aan de vooropgestelde criteria voldoet. In overleg met de cursist kunnen de evaluatiegegevens gebruikt worden om beslissingen te nemen over het verdere traject. Het valt aan te bevelen om de evaluatiecriteria vooraf duidelijk aan de cursisten mee te delen. Deze criteria worden ook best vooraf besproken in de vakgroep.
- Op basis van de evaluatiegegevens kan de leraar beslissen om het onderwijsleerproces al dan niet bij te sturen en om wijzigingen aan te brengen in zijn didactisch handelen.

5.3 Kwaliteit van de evaluatie

Een relevante evaluatie beantwoordt aan een aantal criteria. Validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en didactische relevantie zijn criteria die bijdragen tot de kwaliteit van de evaluatie.

Validiteit geeft aan in welke mate de evaluatiescores een maat zijn voor de beheersing van de beoogde doelstellingen. Betrouwbaarheid slaat op het feit of de scores technisch eerlijk, correct en juist zijn. Evaluatie is transparant indien de cursisten over alle nodige informatie beschikken, zowel voor een degelijke voorbereiding als voor de concrete uitvoering van de evaluatietask (examen, toets, oefening, opdracht, ...), zodat de evaluatie aan hun verwachtingspatroon voldoet. De evaluatie is didactisch relevant als zij bijdraagt tot het leerproces.

6 Module: M BB G049 Gouddruk etiketten – 80 lestijden (55 TV/25 PV)

Administratieve code: 8051

6.1 Algemene doelstelling van de module

In de module Gouddruk etiketten worden voor commerciële boekbanden een eenvoudige, commerciële manier voor het aanbrengen van een titel aangeleerd. De cursist leert de beginselen van de typografie en het typografisch zetmateriaal.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist een etiket ontwerpen, drukken en aanbrengen.

6.2 Beginsituatie

De cursisten dienen te voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden voor het volwassenenonderwijs.

6.3 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Leerplandoelstellingen	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)		Gouddruk: het zetmateriaal <ul style="list-style-type: none"> Letters	
Weten dat er verschillende soorten letters bestaan en deze kunnen herkennen. Weten dat elke soort letter bestaat in een bepaalde graad. Weten dat elke letter in een bepaalde graad bestaat in verschillende corpsen. Weten dat de corps uitgedrukt wordt in cicero's. Weten dat één cicero: <ul style="list-style-type: none"> gelijk is aan twaalf punten; gelijk is aan 4,5 mm. De grootte van de verschillende corpussen kunnen omrekenen in mm.			
Weten dat het "wit" zetmateriaal is dat geen afdruk geeft. Het verschil kennen tussen een spatie en een zetlijn. De verschillende soorten spaties kennen en kunnen		<ul style="list-style-type: none"> Wit: spaties, zetlijnen	

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (<i>steeds in cursief!</i>), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
benoemen. De verschillende zetlijnen kennen en kunnen benoemen. Weten met welke hoeveelheid punten, elk soort wit overeenkomt.			
Weten dat sierregels zetmateriaal zijn dat men afdrukt. Het gebruik van sierregels kunnen verwoorden en toepassen.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Sierregels 	
Weten hoe men de hoogte en de breedte moet bepalen van een etiket. Weten dat de grootte van de letter afhankelijk is van de grootte van het etiket en de lengte van de titel. Weten hoe men te werk gaat voor het ontwerpen van een etiket met ééntitelregel en tweetitelregels én het kunnen uitvoeren. Weten wat het belang is van het nauwkeurig maken van een patroon. Weten dat bij een etiket met ééntitelregel, deze regel met de voet op het optisch midden staat en waarom. Weten dat bij een etiket met tweetitelregels, de tweede regel met de kop aan het optisch midden hangt en de eerste regel erboven komt. Weten dat etiketten met een oneven aantal regels afgeleid zijn van het etiket met ééntitelregels. Weten dat etiketten met een even aantal regels afgeleid zijn van het etiket met tweetitelregels. Weten dat de afstand tussen 2 regels gelijk is aan de helft van de letterhoogte met een minimum van twee mm.		Gouddruk: etiketten <ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpen van etiket • Ontwerpen van etiket met ééntitelregel en tweetitelregels • Ontwerpen van een etiket met meer dan tweetitelregles 	

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (<i>steeds in cursief!</i>), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
De schikking van een etiket met auteur en titel kennen en kunnen ontwerpen. Weten dat het lettercorps voor de auteur één corps kleiner genomen mag worden dan de titel. De uitzonderlijke schikking van een etiket met auteur, titel, deelaanduiding of illustrator kunnen maken en afdrukken.	BC BC	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpen van een etiket met titel en auteur • Ontwerpen van een etiket met titel, auteur, deelaanduiding en/of illustrator 	
Weten hoe men een zethaak hanteert. Weten hoe men de letters spatieert.		<ul style="list-style-type: none"> • Zethaak 	
Weten hoe men de titel overbrengt van de zethaak naar het verguldtoestel.		<ul style="list-style-type: none"> • Verguldtoestel 	Aandacht voor de gebruiks- en veiligheidsvoorschriften.
Weten hoe men de etikettengrondstof snijdt.		<ul style="list-style-type: none"> • Etikettengrondstof 	
Een etiket met één of meerdere titelregels kunnen afdrukken.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Maken van een etiket 	
Weten hoe men te werk gaat voor het aanbrengen van sierregels en het kunnen uitvoeren.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbrengen van sierregels 	
Weten hoe men na het afdrukken een etiket behandelt en het aanbrengt op de rug van een boek.		<ul style="list-style-type: none"> • Aanbrengen van een etiket 	

7 Module: M BB G052 Boekbanddecoratie – 80 lestijden (55 TV/25 PV)

Administratieve code: 8052

7.1 Algemene doelstelling van de module

Kunststboeken worden vaak verfraaid. In deze module worden een aantal afwerkings- en verfraaiingstechnieken aangeleerd om een boek meerwaarde te verschaffen.

7.2 Beginsituatie

De cursisten dienen te voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden voor het volwassenonderwijs.

De cursist dient de competenties te bezitten van de module Gouddruk etiketten.

7.3 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (<i>steeds in cursief!</i>), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Blinddruk kunnen uitvoeren zonder het leder te verbranden. Een filet veilig kunnen gebruiken en het verschil herkennen tussen voor- en achterzijde. Leder kunnen uitdunnen op 0,2 mm. Weten hoe men te werk gaat bij het aanbrengen van uitgedund leder gesneden volgens patroon.	BC	Decoratietechnieken <ul style="list-style-type: none"> • Blinddruk met Franse oplegtechniek	Vervaardigen van een mal. Uitvoeren van een tekening. Het gebruik van een filet demonstreren. Het tegenkleven van Japans papier voortonen en de manier van drogen. Tijdens het voortonen de verschillende eigenschappen van opgelegd leder toelichten.
Weten hoe men te werk moet gaan met bladgoud en eveneens kunnen uitvoeren.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Bladgoud<ul style="list-style-type: none"> – Eigenschappen – Gebruik – Uitvoering	De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van bladgoud.
Keuze kunnen maken tussen de verschillende soorten fixeermiddelen. Het gebruik van iedere soort kennen.		<ul style="list-style-type: none"> • Bladgoudafwerking koud • Kleefmiddelen<ul style="list-style-type: none"> – Acrylbasis	Tonen van de verschillende fixeermiddelen om te vergulden met bladgoud. Tijdens het gebruik de voor- en nadelen toelichten.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (<i>steeds in cursief!</i>), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Kunnen uitvoeren. Het verschil kennen tussen koud- en warmvergulden.	BC	<ul style="list-style-type: none"> – Mixtion – Gomlak + mixtion – Oliebasis 	Tijdens het gebruik de verschillende eigenschappen toelichten. Aandacht voor uitvoering van koud- en warmvergulden.
Weten hoe men te werk gaat bij het aanbrengen van acrylverf. Bij de afwerking het verschil herkennen tussen Franse opleg en acrylverf.		<ul style="list-style-type: none"> • Werken met Acrylverf 	O.a. behandelt men: aanmaakrecept, eigenschappen, gebruik, uitvoering: vlak- of lijninvullen. Tijdens het gebruik de verschillende eigenschappen toelichten. De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van acrylverf om een vlak of een lijn op te vullen.
Het gebruik van iedere soort kleurfolie kennen. Weten dat er een verschil is in temperatuur bij harde en zachte folie. Het verschil kennen en herkennen van echt goud op folie en slagmetaal. Een ontwerp van blinddruk, kleurfolie en goudfolie kunnen uitvoeren.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Blinddruk en kleurfolie/goudfolie • Kleurfolie en goud op folie en slagmetaal 	O. a. behandelt men: eigenschappen, gebruik, uitvoering, echt goud op folie en slagmetaal. Het gebruik van palet, fleuron en roulette demonstreren. Tonen van de verschillende gekleurde folies, slagmetaal en echt goud op folie. Tijdens het gebruik de voor- en nadelen toelichten en ook de verschillende eigenschappen.
Het gebruik kennen van het werken met het zwart van een kaars en drukkersinkt. Weten dat er een verschil is in temperatuur tussen het werken met het zwart van een kaars en drukkersinkt. Blinddrukken en drukken met het zwart van een kaars kunnen uitvoeren.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Blinddruk + zwart van een kaars 	O. a. behandelt men: aanmaakrecept, eigenschappen, uitvoering. Het verschil aantonen met drukkersinkt. Het gebruik van de filet en fleuron demonstreren. Tonen van de verschillen tussen het werken met het zwart van een kaars en drukkersinkt. Tijdens het gebruik de voor- en nadelen en de verschillende eigenschappen toelichten.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
<p>Het verschil kennen en herkennen van vlakken in goud koud of met warmte verguld.</p> <p>Ontwerp voor het kleven van vlakken in goud kunnen uitvoeren.</p>	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Vlakken in goud opkleven • Op basis van koud vergulden • De kleefmiddelen op basis van <ul style="list-style-type: none"> – Acryl – Mixtion 20° of 24 h (vlug of traagdrogend) – Gomlak + mixtion – Olie 	<p>Tonen van de verschillende fixeermiddelen om te vergulden met bladgoud.</p> <p>Tijdens het gebruik de voor- en nadelen en de verschillende eigenschappen toelichten.</p> <p>Koud is altijd op basis van een kleefstof.</p> <p>Warm is altijd met een vorm die men indrukt (bv. cliché) en met echt goud of folie.</p>
<p>Weten hoe men te werk moet gaan voor het maken van gefronst leder.</p> <p>Het kunnen uitvoeren.</p>	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Maken van gefronst leder <ul style="list-style-type: none"> – Werkwijze – Uitvoering 	<p>Vervaardigen van een malleke met gefronst leder. Leder zeer dun uitschalen.</p>
<p>Het verschil kennen tussen gefronst leder, kantleder en millimeterleder.</p> <p>Weten dat kantleder zeer dun geschald moet worden in uitzondering van de andere methodes langs de lederhuid.</p> <p>Millimeterleder kunnen snijden en kantleder kunnen uitdunnen.</p>	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Maken van kantleder en millimeterleder • Kantleder: werkwijze en uitvoering • Millimeterleder: werkwijze en uitvoering 	<p>Het gebruik van kantleder demonstreren en de voor- en nadelen toelichten.</p> <p>Het snijden van millimeterleder met de hand of met de kartonschaar. Voor- en nadelen.</p>
<p>Het verschil kennen en herkennen tussen oplegleder en inlegleder.</p> <p>Het gebruik van iedere soort volgens het ontwerp kunnen uitvoeren.</p>	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Inlegleder 	<p>O.a. behandelt men: eigenschappen, gebruik, uitvoering, verschil tussen opleg- en inlegleder.</p> <p>Tijdens het gebruik de voor- en nadelen en de verschillende eigenschappen toelichten.</p> <p>Demonstreren op een afgewerkt boek.</p>

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (<i>steeds in cursief!</i>), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
<p>Het doel van de grote balancier kennen.</p> <p>De grote balancier kunnen gebruiken volgens het ontwerp voor verschillende boekbanden.</p> <p>Proefdrukken kunnen voorbereiden voor boekbanden van verschillende dikte en grootte.</p> <p>De temperatuur kennen voor de verschillende foliën van afgewerkte boeken waarop moet gedrukt worden.</p>	BC BC BC	<ul style="list-style-type: none"> • Grote balancier <ul style="list-style-type: none"> – Doel – Gebruiks- en veiligheidsvoorschriften 	<p>Werkwijze: maken van ontwerp op calquepapier, voorbereiden van een proefafdruk; de juiste temperatuur controleren en boekband op de juiste plaats leggen.</p> <p>De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van de grote balancier, rekening houdend met de veiligheidsvoorschriften.</p> <p>Door het demonstreren van slechte afdrukken komen tot goede afdrukken en de juiste temperatuur.</p> <p>Door het ontwerp op calquepapier te maken het nut inzien van de proefdrukken, ook om de juiste plaats van de boekband te kunnen bepalen.</p> <p>Werken met kleefletters op de grote balancier.</p> <p>Werken met clichés op de grote balancier.</p>
<p><i>Het doel van de kleine balancier kennen.</i></p> <p><i>De kleine balancier kunnen gebruiken volgens het ontwerp voor verschillende boekbanden.</i></p> <p><i>Proefdrukken kunnen voorbereiden voor boekbanden van verschillende dikte en grootte en afgewerkt in verschillende materialen.</i></p> <p><i>De temperatuur kennen voor de verschillende foliën van afgewerkte boeken waarop moet gedrukt worden.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • Kleine balancier <ul style="list-style-type: none"> – Doel – Gebruiks- en veiligheidsvoorschriften 	<p>Werkwijze: maken van ontwerp op calquepapier, voorbereiden van een proefafdruk, de juiste temperatuur controleren, boekband op de juiste plaats leggen.</p> <p>De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van de kleine balancier, rekening houdend met de veiligheidsvoorschriften.</p> <p>Volgens het ontwerp demonstreren hoe de losse letters opgesloten worden.</p> <p>Door het maken van slechte afdrukken komen tot goede afdrukken en de juiste temperatuur afhankelijk van de folie en het materiaal van de afgewerkte boekband.</p> <p>Door het demonstreren van proefafdrucken komen tot de juiste stand van de boekband.</p>

8 Module: M BB G053 Manueel boekvergulden – 160 lestijden (110 TV/50 PV)

Administratieve code: 8053

8.1 Algemene doelstelling van de module

Kunstboeken worden vaak verfraaid met ornamenten. In deze module worden een aantal technieken aangeleerd om een boek te bestempelen en te voorzien van een titel.

De cursist leert omgaan met technieken zoals blinddruk, gouddruk, foliedruk, kleurendruk op verschillende bindwijzen en bekledingsstoffen.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist boekbanden versieren met de balancier.

8.2 Beginsituatie

De cursisten dienen te voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden voor het volwassenonderwijs.

De cursist dient de competenties te bezitten van de module Gouddruk etiketten.

8.3 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Het doel van de universele zethaak kennen. De universele zethaak veilig kunnen gebruiken volgens het ontwerp van de verschillende afgewerkte boekbanden. De temperatuur kennen voor lederen boekbanden of andere materialen. Titel kunnen uitvoeren met de universele zethaak en losse letters.	BC	Afwerken boekbanden <ul style="list-style-type: none"> • Titel drukken met universele zethaak<ul style="list-style-type: none"> – Doel – Gebruiks- en veiligheidsvoorschriften – Temperatuurregeling – Uitvoering van titel	De cursisten vertrouwd maken met de universele zethaak. Titel drukken op oefenblok (in hout). Titel op een boek kunnen drukken rekening houdend met de gebruikers- en veiligheidsvoorschriften. Tijdens de uitvoering voor- en nadelen toelichten.
Het verschil kennen en herkennen tussen de universele zethaak en één haak gepast voor één bepaalde lettersoort of lettergrootte.		<ul style="list-style-type: none"> • Titel drukken met de juiste letterhaak voor de juiste lettergrootte, volgens de breedte van de rug	De cursist vertrouwd maken om met de juiste zethaak de juiste letters te gebruiken en dat de viz langs rechts zit en men altijd rekening houdend met de schreef op de letter om ze op dezelfde wijze in de haak te plaatsen.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (<i>steeds in cursief!</i>), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Letters kunnen aanpassen volgens de breedte van de rug van het boek.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Zetten van een titel op de rug van een afgewerkt boek: woorden naast elkaar of letter voor letter onder elkaar 	Maken van een mal op millimeter papier. Het gebruik van de zethaak demonstreren. Hoe kan men fouten herstellen.
Weten dat men verschillende maten van filets nodig heeft al naargelang de breedte van de rug en de hoogte van de rug van het boek.		<ul style="list-style-type: none"> • Carré-vergulden 	Ontwerp maken in millimeter papier. Uitsnijden van de plaats van de ribben om de mal te kunnen aanbrengen op de rug van het boek.
Weten hoe men tework moet gaan met bladgoud en eveneens kunnen uitvoeren.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Titel zetten met bladgoud 	De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van bladgoud.
Het verschil kennen en herkennen tussen filet, palet en fleurons. Een filet veilig kunnen gebruiken en verschil herkennen tussen voor- en achterzijde.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Maken van oefeningen in blinddruk of een oefenblok in hout met filet, paletten en fleurons 	Het gebruik van een filet, palet en fleurons demonstreren op een rug van een boekblok.
Blinddruk kunnen uitvoeren zonder het leder te verbranden.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Boekblok met valse ribben: één bekleden met leder en een andere met rexine 	
Met filet, palet, fleurons op houten boekblokruig kunnen werken.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Echt goud op folie of kleurfolie 	Tonen van de verschillende paletten, fleurons, filetten: gebruik ervan demonstreren, eigenschappen en uitvoering. Voor- en nadelen toelichten van de verschillende methodes van uitvoering.
Met een roulette of rolfilet kunnen werken.	BC	<ul style="list-style-type: none"> • Maken van een kader met roulette 	Vervaardigen van een mal. Uitvoeren van een tekening op Japans papier. Het gebruik van een roulette demonstreren. Demonstreren hoe men een tekening aanbrengt op een boekblok. Tijdens het gebruik de voor- en nadelen toelichten van werken met rouletten of filetten.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen</i> (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
<p>Het doel van de grote balancier kennen.</p> <p>De grote balancier kunnen gebruiken volgens het ontwerp voor verschillende boekbanden.</p> <p>Proefdrukken kunnen voorbereiden voor boekbanden van verschillende dikte en grootte.</p> <p>De temperatuur kennen voor de verschillende foliën van afgewerkte boeken waarop moet gedrukt worden.</p>	<p>BC</p> <p>BC</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grote balancier <ul style="list-style-type: none"> – Doel – Gebruiks- en veiligheidsvoorschriften 	<p>Werkwijze: maken van ontwerp op calquepapier, voorbereiden van een proefafdruk, de juiste temperatuur controleren en boekband op de juiste plaats leggen.</p> <p>De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van de grote balancier, rekening houdend met de veiligheidsvoorschriften.</p> <p>Door het demonstreren van slechte afdrukken komen tot goede afdrukken en de juiste temperatuur.</p> <p>Door het ontwerp op calquepapier het nut inzien van de proefdrukken, ook om de juiste plaats van de boekband te kunnen bepalen.</p> <p>Werken met kleefletters op de grote balancier.</p> <p>Werken met clichés op de grote balancier.</p>
<p><i>Het doel van de kleine balancier kennen.</i></p> <p><i>De kleine balancier kunnen gebruiken volgens het ontwerp voor verschillende boekbanden.</i></p> <p><i>Proefdrukken kunnen voorbereiden voor boekbanden van verschillende dikte en grootte en afgewerkt in verschillende materialen.</i></p> <p><i>De temperatuur kennen voor de verschillende foliën van afgewerkte boeken waarop moet gedrukt worden.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • Kleine balancier <ul style="list-style-type: none"> – Doel – Gebruiks- en veiligheidsvoorschriften 	<p>Werkwijze: maken van ontwerp op calquepapier, voorbereiden van een proefafdruk, de juiste temperatuur controleren, boekband op de juiste plaats.</p> <p>De cursisten moeten vertrouwd geraken met het gebruik van de kleine balancier, rekening houdend met de veiligheidsvoorschriften.</p> <p>Volgens het ontwerp demonstreren hoe de losse letters opgesloten worden.</p> <p>Door het maken van slechte afdrukken komen tot goede afdrukken en de juiste temperatuur afhankelijk van de folie en het materiaal van de afgewerkte boekband.</p> <p>Door het demonstreren van proefafdrucken komen tot de juiste stand van de boekband.</p>

9 Bibliografie

TITEL	SCHRIJVER	UITGEVER
Styles et modelès	Alivon Pascale	Arnoville Editem Paris 1990
Wording van een boekband	Balle J.L. Goffin J.	Kon. Bibl. Ablert 1 Brussel 1994
L'évolution Artistique de la reliure Les Belles Reliures de la Bibliothèque Nationale	Barthou Louis Dacier Emile	Folio's uit L'illustration
Fine end historic Bookbindings	Bearman Frederik e.a.	The folger shakespeare library
De boekband in België in de 19 ^{de} en 20 ^{ste} eeuw catalogus	Georges Bernard	Bibliotheca Wittockiana Brussel 1985
Bibliotheca Wittockiana	Culot P.e.a.	Gemeentekrediet Reeks Musea Nostra
Art Nouveau and Art Deco Bookbinding. The french masterpieces. 1880-1940	Alastair Duncan Georges de Bartha	Thames and Hudson 1989
Leren boeken	Frigge Karli	Uitg. K. Frigge ISBN 90-803030-4-6
Reliures	Melaître Claude	Bibl. Historique de la ville de Paris 1996
Algemene Historisch Gefundeerde Grafische Esthetica	Peeters Jan	Higot-Gent 1979
L'envers du Décor	Rousseau Florent	Bibl. Historique de la Ville de Paris 1998
100 Trésors de la Reliure Néerlandaise	Storm Jan & van Leeuwen	Association Internationale de Bibliophile – Congres 1997
De Hedendaagse Boekband als Kunst	Van der Marck	De Buitenkant Amsterdam 1997
Catalogus Europ. Boekbanden-anno 1995 Reliures Européennes ... European Bookbinding	Van Leeuwen Jan Storm	De Buitenkant Amsterdam 1996
BST – Terminologie – Verklarend woordenboek	Van Swighem J.P. en Slot E.J/	NederL. Bibliotheek en Lektuur Centrum Den Haag 1990
Boekbinden Ole Olsen VIDEO 2	Ole Olsen	
Hedendaagse Vlaams Boekbindkunst – Europa 92		Vlaamse Boekbindersgilde VZW, Hicoreb, Gent 1992
Goud en Velijn Catalogus		Zeeuwse Bibliotheek Middelburg 1992

ADVIES LEERPLANNEN

INSTELLING:	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenschapsonderwijs, Emile Jacqmainlaan 20, 1000 Brussel • O.V.S.G., Ravensteingalerij 3 bus 7, 1000 Brussel • Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, Koloniënstraat 18-24 bus5, 1000 Brussel • Vlaamse Dienst van het Katholiek Volwassenenonderwijs, Guimardstraat 1, 1040 Brussel.
OPLEIDING:	Boekvergulder TSO 3 (modulair)
Codenummer:	06-071/16281 N16 LP/CVO/00.
Met ingang van:	01/09/2007
Beginsituatie:	De cursisten moeten voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden. De sequentiële volgorde relatie wordt aangegeven.
Doelstellingen:	Er zijn algemene (kennis en vaardigheden) doelstellingen en sleutelvaardigheden geformuleerd voor de volledige opleiding. Er zijn leerplandoelstellingen geformuleerd per module. De leerplandoelstellingen verwijzen naar basiscompetenties en de sleutelvaardigheden uit het opleidingsprofiel.
Leerinhouden:	Per leerplandoelstelling worden de te onderwijzen inhouden opgesomd.
Methodologische wenken:	Er zijn algemene pedagogisch-didactische wenken en didactische hulpmiddelen geformuleerd voor de volledige opleiding. Er zijn pedagogisch-didactische wenken geformuleerd per module.
Evaluatie:	Er is voor de opleiding een globale omschrijving van de evaluatie opgegeven inzonderheid wat betreft het doel en de kwaliteit.
Bibliografie:	Er is voor de opleiding een bibliografie opgegeven.
ADVIES:	GUNSTIG

Fernand VERMEESCH
Inspecteur Volwassenenonderwijs
Beethovenlaan 11
8420 De Haan

Fernand Vermeesch
Inspecteur vwo
26/03/2007